

รายงานการวิจัย

ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

The Problem in the Procurement Processes in Tambon Administrative Organization in Phimai District, Nakhon Ratchasima Province

สุรัชย์ สชนเสาวภาคย์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการตกลงราคา และวิธีการสอบราคา เนื่องจากเป็นวิธีการที่มีการใช้มากที่สุดในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชากรที่ศึกษาคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบลและหัวหน้าส่วนโยธา ในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 แห่ง ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .941

ผลการวิจัยพบว่า 1) วิธีตกลงราคาบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ อบต.ได้รับงบประมาณไม่ตรงตามกำหนดเวลา

2) วิธีการสอบราคา บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่เป็นปัญหาที่มีความสอดคล้องกับวิธีการจัดจ้างแบบตกลงราคา คือ การได้รับงบประมาณไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด คำสำคัญ ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The aims of this study were to study the problems of procurement processes in Tambon Administrative Organizations in Phimai District and to provide suggestion guidelines for the developing of the procurement processes by closely looking at the agreed-pricing method and the checked-

¹ บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยราชภัฏกาญจน์

pricing method. These two methods are the most favored methods used in all the Tambon Administrative Organizations in Phimai District, The subjects of this study were the presidents of the Administrative Origination Offices, the permanent secretary of the offices, heads of treasurers, heads of civil engineers stuff from 12 Tambon Administrative Organization Offices and they also were those who were responsible for the purchasing of the office items. The research data were collected through structured interviews which the researcher made them out himself with the reliability value of .941

The findings were those 1) The agreed-pricing method, the stuff from the offices commented that the problems which received the highest score was based on the time the budget arrived. The money had never arrived in time. 2) For the checked-pricing method which also was ranked high> The stuff had given their comments that they had the same problems when the transferring of the budget was later than the deadline set.
Keyword : The problems of procurement, Tambon Administrative Organization

บทนำ

ในการปกครองประเทศ มีความจำเป็นที่จะต้องมียศกรแห่งอำนาจเพื่อทำหน้าที่ปกครอง องค์กรที่กล่าวถึงนี้คือรัฐบาล ซึ่ง

หมายถึงคณะบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจให้ปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน องค์กรปกครองหรือรัฐบาลจะมีส่วนประกอบอย่างไรหรือมีกี่ระดับ ย่อมขึ้นอยู่กับแนวคิดในการใช้อำนาจปกครองและแนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศนั้นๆ

ประเทศไทยก่อนปีพุทธศักราช 2475 มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งเป็นลักษณะการปกครองแบบรวมอำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 จึงได้มีการจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินใหม่ โดยแบ่งการปกครองออกเป็น การบริหารราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ และการบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (ประจักษ์พันธุ์เพชร;2542)

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เป็นสถาบันการปกครองประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีความใกล้ชิดและสามารถเข้าถึงกับประชาชน มีการติดต่อสัมพันธ์กันทางตรงโดยประชาชนแจ้งความต้องการผ่านกระบวนการประชาคม องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการนั้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลและส่วนกลางมีความเป็นอิสระใน

การดำเนินกิจกรรมและการชี้แนะในบางส่วน
จากส่วนกลางตามที่กฎหมายกำหนด

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนิติบุคคล สามารถวางแผนการจัดหา กำหนดคุณสมบัติที่ต้องการ กำหนดราคา กำหนดงบประมาณ กำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับที่ใช้ภายในเขตพื้นที่ของตนเองได้ด้วยตนเอง โดยมีคณะผู้บริหารเสนอความต้องการแล้วผ่านความเห็นชอบของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ออกมาเป็นข้อบัญญัติตำบล ในปัจจุบันการจัดหาพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่มากเท่ากับ กระทรวง ทบวง กรมหรือรัฐวิสาหกิจ แต่ถ้าหากมีการพิจารณาจากจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันที่มีทั้งหมด 5,765 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2555) หากทุกตำบลมีปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างก็จะทำให้การดำเนินงานของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านการพัสดุเกิดปัญหาขึ้น แต่หากได้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางในการแก้ไขในทางที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการจัดซื้อจัดจ้างที่มีประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

ดังนั้นการศึกษาปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาจากทัศนคติของผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งจะวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาอุปสรรค ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งการหาข้อเสนอแนะที่เหมาะสม ในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพิมายจังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนตำบลและหัวหน้าส่วนโยธา ในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 แห่ง ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยศึกษาทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล กฎหมายระเบียบ ตำรา เอกสารทางวิชาการ หนังสือราชการ ระเบียบทางราชการ งานวิจัย ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ศึกษา ได้แก่ 1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 12 คน 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 12 คน 3) หัวหน้าส่วนการคลัง 12 คน 4) หัวหน้าส่วนโยธา 12 คน

ประเด็นการเก็บข้อมูล

ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ การศึกษา อายุงาน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง รายได้

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ใช้แบบมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert's Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

- ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ในการตอบ นำแบบสอบถามมาลงรหัสข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ผลการศึกษา

1. บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ส่วนใหญ่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 56.3) มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 96,001-144,000 บาท (ร้อยละ 47.9) มีอายุงานมากกว่า 6 ปี (ร้อยละ 56.3) และเคยผ่านการอบรมหลักสูตรต่างๆ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างจากทางราชการมากกว่า 3 ครั้ง (ร้อยละ 41.7)

2. บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่

เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ วิธีตกลงราคา และวิธีสอบราคา และเมื่อจำแนกเป็นรายวิธีเป็นดังนี้

2.1 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีตกลงราคาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก 22 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ

ข้อที่มีความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา 3 อันดับ คือ อบต. ระบุค่าปรับไว้ในสัญญา ($\bar{X} = 4.60$) อบต. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจรับพัสดุหรือตรวจรับงานจ้าง ($\bar{X} = 4.56$) อบต. มีการตรวจสอบการส่งมอบงานก่อนการเบิกจ่ายเงิน ($\bar{X} = 4.50$) และอบต. ตรวจสอบเอกสารและสถานที่ ก่อนจ่ายเงิน ($\bar{X} = 4.48$)

ข้อที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย ได้แก่ อบต. ขาดแคลนบุคลากรในด้านวัสดุและการตรวจสอบวัสดุ/งานจ้างและอบต. ได้รับงบประมาณตรงตามกำหนดเวลา การได้รับงบประมาณไม่ตรงตามกำหนดจะทำให้การดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามแผนและประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการอย่างเต็มที่

2.2 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการสอบราคาขององค์กร

บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฟิมาย จังหวัด นครราชสีมา พบว่าบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฟิมาย จังหวัด นครราชสีมาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มี 2 ข้ออยู่ในระดับมากที่สุด มี 2 ข้ออยู่ในระดับมาก มี 25 ข้อ อยู่ในระดับปานกลางมี 5 ข้อ และอยู่ในระดับน้อยมี 2 ข้อ

ข้อที่มีความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมา 3 อันดับ คือ อบต.ระบุค่าปรับไว้ในสัญญา ($\bar{X} = 4.69$) อบต.แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจรับพัสดุหรือตรวจรับงานจ้าง ($\bar{X} = 4.63$) อบต.มีการตรวจสอบการส่งมอบงานก่อนการเบิกจ่ายเงิน ($\bar{X} = 4.50$) และอบต.ตรวจสอบเอกสารและสถานที่ ก่อนจ่ายเงิน ($\bar{X} = 4.48$) ระดับการปฏิบัติดังกล่าวถือเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดซื้อ จัดจ้างพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การระบุค่าปรับไว้ในสัญญาอย่างชัดเจน การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจรับพัสดุหรือตรวจรับงานจ้าง การตรวจสอบเอกสารและสถานที่ในการส่งมอบงานก่อนการเบิกจ่ายเงิน

ส่วนเรื่องที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การได้รับงบประมาณตรงตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้การดำเนินโครงการต่างๆ ไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด การดำเนินโครงการไม่เหมาะสมกับช่วงเวลา เช่น การก่อสร้างถนนในช่วงฤดูฝน ทำให้งานไม่มีคุณภาพและมีการกระจุกตัวของงานในช่วงปลายปี

งบประมาณ และ อบต.ขาดแคลนบุคลากรผู้มีความชำนาญทางด้านวัสดุ การตรวจสอบตรวจรับวัสดุและการตรวจรับงานจ้าง

3. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการตกลงราคาและวิธีการสอบราคา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา มากที่สุด และรองลงมา คือ ได้รับงบประมาณไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด ขาดบุคลากรผู้มีความชำนาญทางด้านวัสดุ การตรวจสอบตรวจรับวัสดุและการตรวจรับงานจ้าง กรรมการไม่มีความรอบรู้เท่าที่ควรและไม่กระตือรือร้นที่จะศึกษาเพิ่มเติม อบต.เบิกจ่ายให้กับผู้ขาย/ผู้รับจ้างช้ากว่ากำหนดและควรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างให้กับผู้เกี่ยวข้อง

สรุปผลการศึกษา

1) บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ อบต.ได้รับงบประมาณไม่ตรงตามกำหนดเวลา ซึ่งส่งผลให้การดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามแผนและประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการอย่างเต็มที่ และ อบต.ขาดแคลนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อ จัดจ้าง และการตรวจสอบวัสดุ/ตรวจงานจ้าง

2) บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นว่าปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร

บริหารส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่เป็นปัญหามีความสอดคล้องกับวิธีการจัดจ้างแบบตกลงราคา คือ การได้รับงบประมาณไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้การดำเนินโครงการต่างๆ ไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด การดำเนินโครงการไม่เหมาะสมกับช่วงเวลา เช่น การก่อสร้างถนนในช่วงฤดูฝน ทำให้งานไม่มีคุณภาพและมีการกระจุกตัวของงานในช่วงปลายปีงบประมาณ และ อบต.ขาดแคลนบุคลากรผู้มีความชำนาญทางด้านวัสดุการตรวจสอบตรวจรับวัสดุและการตรวจรับงานจ้าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ให้มีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติตามระเบียบแก่ผู้เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ควรเสริมความรู้ ทักษะแก่ผู้เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้นเพราะการตรวจรับงานหรือการติดตามควบคุมงานในบางเรื่องต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ศึกษารูปแบบหรือวิธีการให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

2.2 ศึกษารูปแบบการจัดซื้อจัดจ้างที่มีความเหมาะสมกับการบริหารงานของ อบต.

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (2555). รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : www.dla.go.th. [2555, 15 มิถุนายน]
- ทรงชัย วงศ์สวัสดิ์. (2544). บทบาทของฝ่ายบริหารต่อการจัดสรรงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน กรณีศึกษางบประมาณ 2542–2545. งานวิจัยหลักสูตรการเมืองการปกครองในระดับปริญญาโท สาขาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2540). 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440–2540 : โครงการจัดพิมพ์ครบไฟ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา
- ประจักษ์ พันธุ์เพชร. (2542). การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : มายด์ พับลิชิ่ง จำกัด
- ปรัชญา เวสารัชช์. (มปป). การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการที่ดี. เอกสาร : โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีโดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบล, กระทรวงมหาดไทย. (2555). ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2538. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก : www.dla.go.th. [2555, 15 มิถุนายน]